
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

סוגיות בלימודי מגדר: בין טקסט, זהות ותרבות - 54227

תאריך עדכון אחרון 20-08-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: התמחות בלימודי מגדר

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דורית אשור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Ashur.Dorit@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש, יום רביעי 12:15 - 13:15

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יבחן סוגיות מרכזיות בלימודי מגדר בהן: מגדר וזהות; מגדר ומיניות; התפתחות הזהות הפסיכוסקסואלית והמגדרית; מגדר, קריאה וכתובה; אסתטיקה ופסיכולוגיה "נשית"; אימהות, אבהות וחלוקת העבודה במשפחה; מגדר, לאומיות ואתניות; פוליטיקה של זהויות; גברויות ישראליות. נעמוד על מושגי מפתח ומחלוקות מרכזיות ביחס לסוגיות אלה. הדיון ישלב קריאה בטקסטים פמיניסטיים מכוננים במדעי הרוח והחברה וטקסטים עכשוויים, תוך דגש על הזיקות ועל ההבדלים ביניהם. נבחן את מקורות הכוח והחולשות בעמדות המוצעות בטקסטים אלה, הן בהקשר ההיסטורי והרעיוני שבו הם נכתבו, והן בהקשרים עכשוויים. כמו כן, נבחן את תרומתם ודרכי יישומם בהקשר הישראלי. הדיון יעמוד על גורמים שונים שהשפיעו על השתנות והשתכללות הדיון בסוגיות השונות, כגון: מחלוקות פנים-פמיניסטיות והתפתחות הפמיניזם הפוסט-מודרני בתחומי ידע שונים (ספרות ופרשנות, פסיכואנליזה, דקונסטרוקציה, פוסטקולוניאליזם, תיאוריה קווירית ועוד). הקורס ידגיש את הזיקות שבין האישי, התיאורטי והפוליטי בסוגיות הנדונות, ואת האופנים שבהן מתגלמות זיקות אלה בהתנסויות הקיומיות של הסטודנטיות/ים בקורס.

מטרות הקורס:

חקירה וניתוח סוגיות מרכזיות בלימודי מגדר (בהן: מגדר וזהות; מגדר ומיניות; התפתחות הזהות הפסיכוסקסואלית והמגדרית; מגדר, קריאה וכתובה; אסתטיקה ופסיכולוגיה "נשית"; אימהות, אבהות וחלוקת העבודה במשפחה; מגדר, לאומיות ואתניות; פוליטיקה של זהויות; גברויות).

סקירה ולימוד הוגים, מושגי מפתח, נקודות מחלוקת ועמדות מרכזיות ביחס לסוגיות האלה.

בחינה מחדש של טקסטים פמיניסטיים שכוננו את השיח הביקורתי אודות סוגיות אלה במדעי הרוח והחברה, והערכת תרומתם והרלוונטיות שלהם לדיון העכשווי בסוגיות אלה. ניתוח גורמים שהשפיעו על השתנות והשתכללות הדיון בסוגיות השונות, כגון: מחלוקות פנים פמיניסטיות והתפתחות הפמיניזם הפוסט-מודרני בתחומי ידע שונים (ספרות ופרשנות, פסיכואנליזה, דקונסטרוקציה, פוסטקולוניאליזם, תיאוריה קווירית ועוד). בחינת והערכת מקורות הכוח והחולשות בעמדות המוצעות בטקסטים אלה, הן בהקשר ההיסטורי והרעיוני שבו הם נכתבו, והן בהקשרים עכשוויים. ניתוח תרומתם ודרכי יישומם של הטקסטים והמושגים השונים בהקשר הישראלי. הבנת הזיקות שבין האישי, התיאורטי והפוליטי בסוגיות הנדונות, והאופנים שבהן מתגלמות זיקות אלה בהתנסויות הקיומיות של הסטודנטיות/ים בקורס.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לתאר ולנסח מושגי מפתח, נקודות מחלוקת ועמדות ביחס לסוגיות מרכזיות בלימודי מגדר. לנתח ולהשוות באופן ביקורתי עמדות ומחלוקות בסוגיות מגדר, בשדות שיח ובייצוגים תרבותיים שונים. להבחין בזיקות ההתפתחותיות והדיאלקטיות בין הוגות, פרקטיקות ומושגים פמיניסטיים חלוציים ללימודי מגדר בני זמננו.

לבחון ולהעריך היבטים דכאניים והיבטים חתרניים בדיונים בסוגיות מגדר ובייצוגם בתחומי תרבות

ובשדות שיח שונים.
לנקוט עמדה ביקורתית ומנומקת בסוגיות מגדר תוך שימוש במושגים משדות שיח שונים.
ליישם מתודות ומושגים שנלמדו בקורס בניתוח סוגיות אחרות בלימודי מגדר.
ליישם מתודות ומושגים שנלמדו בקורס בניתוח תוצרי תרבות שונים שנוטלים חלק סמוי או גלוי בכינון עמדות מגדריות.
לנסח (ואולי ליצור) עמדות ופרקטיקות חדשות המערערות על עמדות דכאניות בסוגיות מגדר.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית, מולטימדיה (דוגמאות ספרותיות, קולנועיות, מוסיקליות וכו'), דיון פתוח, קריאה שוטפת במאמרים ודיון בהם בכיתה, דוחות קריאה ביקורתיים וישומיים, עבודת אמצע שנה, עבודה מסכמת.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא ומושגי יסוד בחשיבה פמיניסטית ובלמודי מגדר ; האישי הוא פוליטי; מגדר וזהות; מגדר ומיניות; מגדר כקטגוריה היסטורית; התפתחות הזהות הפסיכוסקסואלית והמגדרית; מגדר, קריאה וכתביה; אסתטיקה ופסיכולוגיה "נשית"; אימהות, אבהות והורות; מגדר, לאומיות ואתניות; פוליטיקה של זהויות; גבריות.

חומר חובה לקריאה:

- 1 - אבו-רביעה-קוויידר ס', ווינר-לוי, נ' (2010) מבוא - נשים פלסטיניות בישראל. בתוך אבו-רביעה קוויידר ס', ווינר-לוי, נ' (עורכות) זהות, יחסי כוח והתמודדות - עורכות נשים פלסטיניות בישראל. מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
- 2) אופנהיימר, יוחאי (2010) "על התהוות הגוף המזרחי", תיאוריה וביקורת 36, 161-184.
- 3) אלמגור, גילה (1985) הקיץ של אביה. ת"א: עם עובד.
- 4) אנזלדואה גלוריה [1987] 2005. "אזור הגבול / Frontera La - המסטיסה החדשה", בתוך: דלית באום ואחרות (עורכות) ללמוד פמיניזם - מקראה: מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית (סדרת מגדרים, הקיבוץ המאוחד).
- 5) בוירין, דניאל (2003 [1995]) "פרויד ופליס: הומופוביה, אנטישמיות והמצאת אדיפוס". מעבר למיניות - מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. הקבוץ המאוחד: ת"א, עמ' 272-302.
- 6) בנג'מין, ג'סיקה (2005) "החידה האדיפלית" כבלי האהבה: פסיכואנליזה, פמיניזם בעיית השליטה. אור יהודה: דביר, עמ' 149-199.
- 7) גאנם, הונידה (2008) "מהו צבעו של הערבי? מבט ביקורתי על משחקי צבע", בתוך: י' שנהב וי' יונה (עורכים) גזענות בישראל, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד: 76-92.
- 8) גילמן, פרקינס, שרלוט (1993) "הטפט הצהוב", ורד לאמילי-מסתרין ואהבה. עקד, גוונים: ת"א.
- 9) גלזמן, מיכאל (2007) "לסבול יותר, להיות קרבן": על האסתטיקה של הגוף המרוטט שהוא הלך בשדות למשה שמיר", הגוף הציוני - לאומיות מגדר ומיניות בספרות העברית החדשה. מגדרים: ת"א, 182-298.

- 10) דהאן-כלב, הנרייט (2002) "כמה שאת יפה, לא רואים שאת מרוקאית", בתוך: צלרמאיר ופרי (עורכים) קובץ למורה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, קו אדום: ת"א, 174-186.
- 11) דונת, אורנה (2010) "פרו-נטליזם סדוק: נרטיבים של הולדה ואי הולדה בישראל", סוציולוגיה ישראלית י"א, 2, 417-439.
- 12) הירש, דפנה (2011). "למאוויו הנפשיים אין לה הבנה": חינוך אמהות מזרחיות לטיפול 'היגיני' -בתינוק בתקופת המנדט", מגדר בישראל: מחקרים חדשים על מגדר ביישוב ובמדינה, הוצאת מכון בן גוריון, 106-139.
- 13) הלפרן, רוני (2005) "לחתוב את הסערות": מורשת האם המשוגעת", טקסט, סקס, סקסט: שיחו האלטרנטיבי של הגוף: סיפורת הנשים הישראלית 1985:2005. דיסרטציה. אונ' ת"א, תשס"ה
- 14) הקר, דפנה (2008) "אבהות: בין תפקיד התנדבותי לתפקיד מובנה", הורות במשפט. הקיבוץ המאוחד: ת"א, 77-89, 147-150.
- 15) יונאי, יובל (2001) "מבט קווירי על הסכסוך הערבי-יהודי", תיאוריה וביקורת 19.
- 16) יוסף, רז (2010) "לביים מחדש את האובדן: מלנכוליה, פנטזיה וגבריות בקולנוע המזרחי החדש". לדעת גבר - מיניות, גבריות ואתניות בקולנוע הישראלי. הקבוץ המאוחד, סדרת מגדרים, בשיתוף המכללה האקדמית ספיר: ת"א, 144-163.
- 17) להד, כ' ושושנה, א' (2010) "רווקות בטיפול: נראות, רפלקסיביות ומבט הצופה", סוציולוגיה ישראלית, כתב עת לחקר החברה בישראל, גיליון יד מס' 1, 111-134.
- 18) מוסה, ג'ורג' ל. (2008) 1985) "גבריות והומוסקסואליות", לאומיות ומיניות באירופה המודרנית. מרכז זלמן שזר.
- 19) נעמן, יונת (2006) "יידוע שהתימניות חמות במיטה!": על הקשר בין צפיפות הפיגמנט לשם התואר פרחי", תיאוריה וביקורת 28, עמ' 185-192.
- 20) סיקסו, הלן (2006) [1975] "ציאות, מוצאים, מתקפות", זה עתה נולדה. תרגום הילה קרס, רסלינג: ת"א, 105-155.
- 21) פרויד, זיגמונד (2002) [1925]. "כמה השלכות נפשיות של ההבדל המיני האנטומי", מיניות ואהבה. מגרמנית דוד זינגר, עם עובד: ת"א עמ' 187-194.
- 22) פרל, ג. ופלד, ע. (2005 א'). חווית אבהותם של גברים אלימים כלפי בת זוגם. חברה ורווחה, 25, 307-340.
- 23- קרן, נ' (2010). כיריעה ביד הרוקמת המעטרת את רקיע העולם - עמדת שיח פואטית נשית טרום מודרניסטית, פוסט-מודרניסטית. בתוך: כיריעה ביד הרוקמת - נשים כותבות והטקסט ההגמוני. רמת גן: אוניברסיטת בר אילן, 17-46.
- 24) ריץ', אדריאן (1989) [1972] "זעם ועדנה", "בנות ואימהות", בתוך: ילוד אישה. מאנגלית כרמית גיא. עם עובד: ת"א, 69-254.
- 25) שדמי, אראלה (2001) "הכמיהה למלאות ההוויה, הכמיהה אל הכוח: הערות ראשוניות על הווייתן של נשים אשכנזיות בישראל", בתוך: יעל עצמון (עורכת) התשמע קולי? ייצוגים של נשים בתרבות הישראלית. הקבוץ המאוחד: מכון ון-ליר בירושלים, עמ' 408-426.
- 26) שרבר, ד' (2011). הבזות: נידה, טומאה וטוהרה באמנות יהודית-פמיניסטית. תיאוריה וביקורת-הפרוטוקולים, היחידה להיסטוריה ותיאוריה, בצלאל, גיליון 22 - על החושני באמנות.
- 27) Barone-Chapman, Maryann (2014) "Gender Legacies of Jung and Freud as Epistemology in Emergent Feminist Research on Late Motherhood." Behav. Sci. 4, no. 1: 14-30.
- 28) Laqueur, Tom (1986) "Orgasm, Generation, and the Politics of Reproductive Biology", Representations: The Making of the Modern Body: Sexuality and Society in the Nineteenth Century, 14, pp. 1-41
- 29) Rich, Adrienne (1979 [1971]) "When We Dead Awaken: Writing as Re-Vision", On Lies, Secrets, and Silence- Selected Prose. W.W.Norton & Company: NY & London

- 30) Shapiro, Judith (1991) "Transsexualism: Reflections on the Persistence of Gender and the Mutability of Sex" In: Epstein, J. and K. Straub (eds.). *Body Guards: The Cultural Politics of Gender Ambiguity*. London: Routledge, pp. 248-278
- 31) Showalter, E. (1985) "The Rise of the Victorian Madwoman", "Managing Woman's Mind", *The Female Malady – Women, Madness, and English Culture, 1830-1980*. Penguin Books.
- 32) Silverstein, L. B., & Auerbach, C. F. (1999) "Deconstructing the Essential Father", *American Psychologist*, Volume 54: 6.

חומר לקריאה נוספת:

רשות (ומאמרים לעבודות הקורס):

- אופנהיימר, יוחאי (2011) "בשם האב: אדיפליות בסיפורת המזרחית של הדור השני". תיאוריה וביקורת, 38-39, 161-182.
- אופנהיימר, יוחאי (2011) "'עוד חוזר הניגון בעורקכם' - מוזיקה וזהות יהודית-ערבית", פעמים, 127-125, עמ' 377-408.
- איריגאריי, לוס (1996 [1977]) "מין זה שאינו אחד", רסלינג, 6.
- בן-צבי מורד, יעל (2011) "תסביך אדיפוס לאומי". בתוך: רצח אב - מגדר ולאומיות בקולנוע הפלסטיני. רסלינג: ת"א, 81-109.
- בת שבע מרגלית שטרן (2011) "בין 'חוק הטבע' ל'דין התנועה': אימהות ואל-אימהות בחברה הציونית בארץ-ישראל (1920-1945)", מגדר בישראל: מחקרים חדשים על מגדר ביישוב ובמדינה, הוצאת מכון בן-גוריון, 170-197.
- גלספל, ס' (2012 [1916]) "חבר-מושבעות כמותה", תרגום: י' שלח, בתוך: מגדר, כתב עת למגדר ופמיניזם, גיליון 1, 149-163.
- דקל, ד' (2011). פמיניזם ואמנות נשים בישראל בפתח המאה ה-21 - ייצוג ופוליטיקה של זהויות. בתוך (מ)מוגדרות - אמנות והגות פמיניסטית. ת"א: קו אדום אמנות, הקבוץ המאוחד, 181-188, 200-207.
- לומסקי-פדר, עדנה ורפפורט, תמר (2000) "משחקים במודלים של גבריות - מהגרים יהודיים רוסיים בצבא הישראלי", סוציולוגיה ישראלית, ג1, 1-48
- נעמן, יונית (2006) "'ידוע שהתימניות חמות במיטה': על הקשר בין צפיפות הפיגמנט לשם התואר פרח", תיאוריה וביקורת 28, עמ' 185-192.
- פרויד, זיגמונד (2008 [1922]) "ראשה של מדוזה", בתוך: תרבות, דת ויהדות, כתבים נבחרים, ה. תרגום מגרמנית רחל בר-חיים, רסלינג: ת"א, 129-132.
- קארטר, אנג'לה (1997) "חדר הדמים", בתוך: חדר הדמים, תרגום טל ניצן-קרן. הקבוץ המאוחד: ת"א.
- שלח, י' (2012). "לקשור קשר - על הסיפור 'חבר מושבעות כמותה' של סוזן גלספל", בתוך: מגדר, כתב עת למגדר ופמיניזם, גיליון 1, 165-171.
- שפרבר, ש' ומזמן צ' (2009) "יוצאים מארון הקודש - על התערוכה 'יוצאים מארון הקודש: על יופי, אמונה וזהות'", קולך - פורום נשים דתיות. (על זהויות מיניות ומגדריות בשיח ובאמנות האורתודוקסיה המודרנית בישראל) <http://www.kolech.com/show/com?id=32171;eq&id?asp>
- Anzaldúa, Gloria (1999 [1987]) "How to Tame a Wild tongue", *Borderlands / La Frontera*. Aunt lute books: San Francisco 2nd. Ed, pp. 75-86
- Büskens, Petra (2001) "The Impossibility of "Natural Parenting" for Modern Mothers:

-
- On Social Structure and the Formation of Habit*", *Journal of the Association for Research on Mothering*,
Davis, A. Y. (1999) *Mama's got the blues. In: Blues Legacies and Black Feminism: Gertrude "Ma" Rainey, Bessie Smith, and Billie Holiday*, Vintage Books, USA, 42-64.
De Marneffe, Daphne (1991) " Looking and Listening: The Construction of Clinical Knowledge in Charcot and Freud", *Signs*, Vol. 17, No. 1 , pp. 71-111
Liebman, S.J. & Abell, S.C. (2000) "The Forgotten Parent No More". *Psychoanal. Psychol.*, 17:88-105
Lorrain, R. C. (2000) "Recovering Jouissance: Feminist Aesthetics and Music. In: Karin Anna Pendle (Ed.) *Women and Music: A History* (pp.3-20). Indiana University Press
Trowel, J. (2002). "Setting the scene". In J. Trowell & A. Etchegoyen (Eds.), *The -importance of fathers: A Psychoanalytic re-evaluation*. East Sussex: Brunner Routledge. (pp. 3-19).

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 40 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: